

เศรษฐศาสตร์มหภาครอบตัวเรา: สังเกตให้ดี ชีวิตก็คือเศรษฐศาสตร์

ในโลกปัจจุบันเศรษฐกิจมีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว แต่ทำไมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจบางประเทศถึงมีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วในช่วงหนึ่งทศวรรษ บางประเทศกลับมีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจล่าช้าและเกิดช่องว่างความยากจน ตลอดจนเกิดอัตราเงินเฟ้อสูง ภาวะการว่างงานสู่ภาวะถดถอยและตกต่ำทางเศรษฐกิจ แล้วรัฐบาลมีมาตรการนโยบายหรือบทบาทอย่างไรต่อการแก้ปัญหาเหล่านี้ ดังนั้นมีคำถามมากมายที่จะต้องตอบความสงสัย โดยคำตอบในประเด็นต่างๆ นั้น อยู่บนพื้นฐานเศรษฐศาสตร์มหภาคที่ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมเศรษฐกิจทั้งหมดที่มีความสัมพันธ์กันซึ่งแยกออกกันไต่ยาก¹

ความสำคัญของเศรษฐศาสตร์มหภาคเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน ไม่ว่าจะอ่านหนังสือพิมพ์ในแต่ละวันทั้งในประเทศและต่างประเทศ ปัญหาเรื่องเศรษฐกิจเป็นเรื่องที่สำคัญไม่ว่าจะเป็นภาวะเศรษฐกิจสหรัฐอเมริกา ภาวะเศรษฐกิจเงินยูโร ภาวะเศรษฐกิจญี่ปุ่นที่ถดถอยอย่างต่อเนื่องเป็นต้น ส่งผลไปยังประเทศต่างๆ ทั่วโลก เศรษฐศาสตร์มหภาคจึงเป็นการอธิบายถึงปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นพร้อมที่จะหาคำตอบอย่างมีเหตุและผลกับสิ่งที่เกิดขึ้น โดยใช้ตรรกะในการพยากรณ์ ถึงแม้เศรษฐศาสตร์มหภาคเป็นศาสตร์ที่เกิดขึ้นมาเพียงไม่นานและยังเป็นศาสตร์ที่ยังไม่สมบูรณ์ แต่นักเศรษฐศาสตร์ก็สามารถพยากรณ์เหตุการณ์ได้อย่างน่าเชื่อมั่นต่อเหตุการณ์นั้นๆ ส่งผลต่อการวางแผนนโยบายทางเศรษฐกิจในอนาคตของภาครัฐบาล สำหรับประเด็นหลักที่เศรษฐศาสตร์มหภาควิเคราะห์และอธิบายภาวะเศรษฐกิจจะครอบคลุมในเรื่องวัฏจักรธุรกิจ การจ้างงานเต็มที่มีผลผลิตมวลรวม ความเสถียรภาพทางการเงินและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ รวมถึงแนวคิดทฤษฎีต่างๆ โดยเฉพาะเศรษฐศาสตร์สำนักเคนส์

เศรษฐศาสตร์มหภาคเกี่ยวข้องกับวัฏจักรธุรกิจถือว่าเป็นแนวคิดได้รับการยอมรับเป็นอย่างมากเป็นองค์ความรู้เกี่ยวกับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจเกี่ยวกับ ภาวะเศรษฐกิจถดถอย ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ ภาวะเศรษฐกิจฟื้นตัวและภาวะเศรษฐกิจเฟื่องฟู ในแต่ละภาวะเศรษฐกิจต่างๆ มีผลกระทบต่อการจ้างงานเต็มที่มีผลผลิตมวลรวมทั้งประเทศ ส่งผลต่อการวิเคราะห์ภาวะเงินเฟ้อและภาวะเงินฝืด ความสัมพันธ์ของวัฏจักรธุรกิจโดยเฉพาะภาวะเศรษฐกิจถดถอยและภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ นำไปสู่การว่างงาน โดยนัยยะการจ้างงานไม่เต็มที่ส่งผลให้การผลิตสินค้าและบริการลดน้อยถอยลงทำให้รายได้ประชาชาติลดลงที่จะเข้าสู่ประเทศ และมาตรฐานความเป็นอยู่ของคนในประเทศลดลง

¹Krugman, Paul. And Wells, Robin, Macroeconomics. 2th edition in Modules (New York: Worth Publishers, 2012), หน้า 10-13.

ในทางตรงกันข้าม กรณีภาวะเศรษฐกิจเฟื่องฟูกับส่งผลให้เกิดการจ้างงานเต็มที่ มีการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ มีการผลิตสินค้าและบริการสู่รายได้ประชาชาติสูงขึ้นและทำให้มาตรฐานความเป็นอยู่ของคนในชาติดีขึ้น แต่อย่างไรก็ตามถ้ามีปริมาณเงินมากเกินไปโดยไม่มีการวางแผนอย่างมีประสิทธิภาพก็ก่อให้เกิดภาวะเงินเฟ้อ ส่งผลต่อระดับราคาสินค้าสูงเกินกว่าปกติ ทั้งภาวะเงินเฟ้อและภาวะเงินฝืดสามารถเป็นปัญหาทางเศรษฐกิจ ดังนั้นต้องมีการสร้างเสถียรภาพทางการเงินให้มีความยืดหยุ่นและมีเป้าหมายอย่างชัดเจนเป็นบทบาทสำคัญของภาครัฐบาล

พัฒนาการแนวคิดของเศรษฐศาสตร์มหภาค

พื้นฐานทฤษฎีและแนวคิดเศรษฐกิจสมัยใหม่ได้ขยาย พัฒนาอย่างเห็นได้ชัด โดยงานอดัม สมิท (Adam Smith) ในหนังสือ “An Inquiry into the Nature and Causes of the Wealth of Nations” ใน ค.ศ. 1776 ประมาณช่วงกลางศตวรรษที่ 17 ผลงานวิชาการได้รับการยอมรับแนวคิดในการสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในประเทศ โดยมุ่งตอบปัญหาที่จะทำอย่างไรให้ประเทศมีความมั่งคั่ง โดยมีวลีสำคัญ คือ มือที่มองไม่เห็น มีนัยยะที่ว่าพื้นฐานปัจเจกบุคคลมีความสามารถในการตัดสินใจเพื่อให้ได้ประโยชน์สูงสุด ไม่จำเป็นต้องมีรัฐบาลเข้ามาแทรกแซง ควบคุมการดำเนินต่างๆ โดยให้มีการค้าเสรีปล่อยไปตามกลไกตลาดระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย แนวคิดนี้ได้โจมตีแนวคิดสำนักฟิสิกส์นิยมที่เน้นการผูกขาดโดยสิ้นเชิงและการควบคุมโดยภาครัฐ ถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นของแนวคิดเสรีนิยมบนพื้นฐานของแนวคิดคลาสสิก²

นักเศรษฐศาสตร์ผู้ที่ได้รับอิทธิพลจากแนวคิด อดัม สมิท (Adam Smith) ที่สำคัญอาทิ เดวิด ริคาร์โด (David Ricardo), จอห์น แมคคูลloch (John McCulloch), จอห์น สจ๊วต มิลล์ (John Stuart Mill), ฌอง บาติสต์ เซย์ (Jean Baptiste Say) เป็นต้น โดยทฤษฎีที่สำคัญที่มีอิทธิพลไม่ว่าจะเป็นทฤษฎีมูลค่า ทฤษฎีค่าจ้างและการสะสมทุน ทฤษฎีค่าเช่า ทฤษฎีกำไร กฎของเซย์และอื่นๆ ต่างมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาแนวคิดทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องตลอดจนถึงผลงานที่สำคัญของอัลเฟรด มาร์แชล (Alfred Marshall) ได้พัฒนาเป็นสำนักนีโอคลาสสิกด้วยเรื่องทฤษฎีราคาและทฤษฎีว่าด้วยการจัดสรรทรัพยากร แต่อย่างไรก็ตามภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 (ค.ศ. 1914-1918) เศรษฐกิจเข้าสู่ภาวะถดถอยเกิดการว่างงานเป็นจำนวนมาก ขาดดุลการชำระเงินอย่างต่อเนื่อง โดยภาวการณ์ส่งผลให้เกิดเศรษฐกิจตกต่ำในทศวรรษ 1930 ในทางทฤษฎีสถิตและสำนักนีโอคลาสสิกไม่สามารถอธิบายและแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจในขณะนั้นได้ ทำให้เกิดแนวคิดทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ใหม่ที่โจมตีแนวคิดสำนักคลาสสิกว่าไม่สามารถแก้ปัญหาได้ โดยผู้เสนอเป็น

² Froyen Richard T, Macroeconomics: Theories and Policies. 10th ed. (New Jersey: Pearson Education, 2005), หน้า 38-42.

นักเศรษฐศาสตร์ชาวอังกฤษ นามจอห์น เมย์นาร์ด เคนส์ (John Maynard Keynes) ในชื่อหนังสือว่า “ทฤษฎีเกี่ยวกับการจ้างงาน ดอกเบี้ยและเงินตรา” (The General Theory of Employment, Interest, and Money) ค.ศ. 1936 เป็นผลงานที่ก่อให้เกิด “เศรษฐศาสตร์สำนักเคนส์”³

แนวคิดของเศรษฐศาสตร์สำนักเคนส์ ถือว่าเป็นการปฏิวัติทางแนวคิดที่สำคัญ โดยเฉพาะเศรษฐศาสตร์มหภาคได้ให้บทบาทความสำคัญของรัฐบาลในการแก้ปัญหาเศรษฐกิจ โดยเฉพาะการใช้นโยบายการคลังเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจและได้โจมตีแนวคิดของสำนักคลาสสิกว่าการจ้างงานเต็มที จากความสนใจของแรงงาน เป็นต้น รวมทั้งได้เสนอการปฏิรูปทฤษฎีอุปสงค์ของเงินในด้านอื่นๆ ในด้านความเห็นของเคนส์ให้ความสำคัญว่า อัตราดอกเบี้ยมีผลต่ออุปสงค์ของเงินและรายได้ประชาชาติมีความสัมพันธ์ที่จะนำไปสู่การวิเคราะห์ดุลยภาพของระบบเศรษฐกิจทั้ง ตลาดผลิตผลและตลาดการเงิน ผลงานของเคนส์ส่งผลต่อแนวคิดทำให้ได้รับการยอมรับอย่างแพร่หลายโดยมีผู้เปรียบเทียบกับเป็นเสมือนการปฏิวัติแนวคิดเศรษฐศาสตร์ครั้งใหม่ว่า “การปฏิวัติของเคนส์” (Keynesian Revolution) และได้รับการยกย่องว่าเป็นนักเศรษฐศาสตร์ที่ยิ่งใหญ่แห่งยุค แนวคิดทางด้านมหภาคของเคนส์เน้นนโยบายเศรษฐกิจ พิจารณาจากการวิเคราะห์ทางด้านอุปสงค์มวลรวมเป็นส่วนสำคัญ ซึ่งภาครัฐเป็นส่วนกระตุ้นนโยบายและสนับสนุนภาคเอกชนและการลงทุนของต่างประเทศ แต่หลังจากจอห์น เมย์นาร์ด เคนส์ (John Maynard Keynes) ได้เสียชีวิตในปี ค.ศ. 1946 ก็ได้ทดแทนจากแนวคิดใหม่ๆ ที่สำนักเคนส์ไม่สามารถอธิบายได้หลังเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 ในการแก้ปัญหาเศรษฐกิจภาวะเงินเฟ้อและอัตราการว่างงานอย่างกว้างขวาง ทำให้มีแนวคิดของสำนักการเงินนิยม นามว่า มิลตัน ฟรีดแมน (Milton Friedman) ได้พัฒนาแนวคิดของสำนักคลาสสิกและสำนักนีโอคลาสสิก โดยโจมตีสำนักเคนส์ว่าเงินมิใช่เพียงเป็นเครื่องสะสมมูลค่าเท่านั้นแต่สามารถสร้างความยืดหยุ่นตามความสมดุลทางเศรษฐกิจ จึงก่อให้เกิด “ทฤษฎีอุปสงค์ปริมาณเงินและระดับราคา”

มิลตัน ฟรีดแมน มีแนวคิดว่า เสถียรภาพในการเจริญเติบโตของปริมาณเงินเป็นเรื่องสำคัญ เชื่อว่า เสถียรภาพที่ดีที่สุดจะยอมรับกฎอัตราการเจริญเติบโตของปริมาณเงินและโจมตีแนวคิดสำนักเคนส์ที่ว่านโยบายการคลังมีผลกระทบน้อยมากไม่ว่าจะเป็นรายได้แท้จริงหรือรายได้ตัวเงิน ซึ่งไม่ใช่นโยบายที่มีประสิทธิภาพ และทฤษฎีอุปสงค์ปริมาณเงินในระยะยาวระดับของผลผลิตที่แท้จริงจะถูกกำหนดโดยปัจจัยที่แท้จริงซึ่งจะไม่กระทบต่อปริมาณเงินที่ระดับกิจกรรมทางเศรษฐกิจในรูปที่เป็นตัวเงิน โดยสำนักการเงินนิยมได้รับความนิยมในการนำนโยบายการเงินมาแก้ปัญหาเศรษฐกิจและได้พัฒนาการอย่างต่อเนื่อง⁴

³ Froyen Richard T (2005), เพิ่งอ้าง, หน้า 98-103.

⁴ Froyen Richard T (2005), เพิ่งอ้าง, หน้า 258-261.

เศรษฐศาสตร์คืออะไร

เศรษฐศาสตร์เป็นแขนงหนึ่งของสังคมศาสตร์ (Social science) มีลักษณะเดียวกันกับสังคมวิทยาหรือรัฐศาสตร์ กล่าวคือ เป็นการศึกษาถึงพฤติกรรมของมนุษย์เกี่ยวกับกิจกรรมในสังคมในทุกมิติทุกด้านที่มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์ โดยที่เศรษฐศาสตร์เป็นการศึกษาถึงพฤติกรรมของมนุษย์เกี่ยวกับกิจกรรมทางเศรษฐกิจ อาทิเช่น การผลิตเพื่อการลงทุน การบริโภคสินค้าและบริการ อีกทั้งการกระจายรายได้ เป็นต้น⁵

คำนิยามเศรษฐศาสตร์มีความหมายกว้างๆ ทั่วไป กล่าวคือ การศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมมนุษย์ภายในสังคมว่าด้วยกิจกรรมทางเศรษฐกิจในการจัดสรรทรัพยากรที่มีจำกัดเพื่อผลิตสินค้าและบริการอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อตอบสนองความพึงพอใจของมนุษย์ภายในสังคมที่ไม่สิ้นสุด โดยในคำนิยามดังกล่าวสามารถพิจารณาคำสำคัญประกอบด้วย 4 คำ คือ 1.กิจกรรมทางเศรษฐกิจ 2.การจัดสรรทรัพยากรที่มีจำกัด 3.ผลิตสินค้าและบริการมีประสิทธิภาพ 4.ตอบสนองพฤติกรรมมนุษย์ที่ไม่จำกัด⁶

1.กิจกรรมทางเศรษฐกิจ (Economic activity) เป็นการดำเนินกิจกรรมต่างๆ เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจที่มีความสัมพันธ์ภาคการผลิตหรือภาคลงทุน ภาคครัวเรือนในการบริโภคสินค้าและบริการ รวมทั้งกระบวนการกระจายสินค้าเพื่อผลิตสินค้าและบริการในการมุ่งหวังสร้างให้เกิดประโยชน์ต่อความต้องการของผู้บริโภคในทางเศรษฐกิจ อีกทั้งกระจายรายได้เพื่อการแบ่งสรรให้เกิดความเหมาะสมจากการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการเพื่อลดต้นทุนการผลิตจากปัจจัยการผลิตแตกต่างกัน

2.การจัดสรรทรัพยากรที่มีจำกัด (The allocation of limited resources) การพิจารณาทาง ด้านเศรษฐกิจเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต้องคำนึงถึงการจัดสรรทรัพยากรให้เสียโอกาสน้อยที่สุด โดยในการจัดสรรทรัพยากรที่มีจำกัดสามารถพิจารณานัยยะภายในของประโยคได้เป็น 3 ประเด็นคือ 1.การเลือก (Choice) 2.ทรัพยากรการผลิต (Productive Resource) 3.มีจำกัด (Scarcity)

2.1 การเลือก (Choice) เกิดจากพฤติกรรมของมนุษย์ที่มีความต้องการไม่จำกัดต่อสินค้าและบริการทำให้เกิดการผลิตไม่เพียงพอในการอุปโภคบริโภค ฉะนั้นเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการใช้ทรัพยากรการผลิตหรือปัจจัยการผลิตให้เกิดความพึงพอใจสูงสุดต้องเลือกผลิตสินค้าและบริการที่สามารถจัดสรรแบ่งปันให้กับมนุษย์ในสังคมโดยคำนึงถึงอรรถประโยชน์มวลรวมของประเทศในเชิงพฤติกรรมเศรษฐกิจขั้นพื้นฐานสร้างความสมดุลต่อการจัดสรรทรัพยากรให้เหมาะสม

⁵Orley M. Amos, JR. Macroeconomics: Concepts, Analysis, and Applications (California: Wadsworth, 1987), หน้า 5.

⁶Samuelson, Paul A. and William W.Nordhaus. Microeconomics. 17th ed. (New York: McGraw Hill Book Company, 2002), หน้า 4-5.

2.2 ทรัพยากรการผลิต (Productive Resource)⁷ เป็นส่วนประกอบของการผลิตสินค้าและบริการเพื่อก่อให้เกิดผลผลิต อาจเรียกได้ว่าเป็นปัจจัยการผลิตสินค้าและบริการ (Factors of Production) ซึ่งแนวคิดของเศรษฐศาสตร์ได้แบ่งปัจจัยการผลิตเป็น 4 ประเภท กล่าวคือ 1.ที่ดิน (Land) คือพื้นที่ทางกายภาพเพื่อการผลิตสินค้าและบริการ รวมทั้งทรัพยากรธรรมชาติประกอบด้วย ป่าไม้ ปริมาณน้ำฝน แม่น้ำ แร่ธาตุ สัตว์ป่า เป็นต้น ที่มนุษย์สามารถประดิษฐ์สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติได้ การพิจารณาที่ดินของเศรษฐศาสตร์บ่งบอกถึงผลตอบแทนในการใช้ที่ดินอยู่ในรูปของค่าเช่า (Rent) 2.แรงงาน (Labor) คือ ต้นทุนของมนุษย์ในความพยายามใช้พลังกำลังเพื่อการผลิตสินค้าและบริการให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ในการพิจารณาค่าว่าแรงงานสามารถแบ่งเป็น 2 ลักษณะกล่าวคือ 1.แรงงานที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์และ 2.ผลจากการกระทำแรงงานของมนุษย์ส่งผลให้เกิดผลตอบแทนในรูปรายได้หรือค่าจ้างหรือเงินเดือน โดยแรงงานในที่นี้ไม่เพียงการใช้แรงงานทางกายในการผลิตสินค้าและบริการเท่านั้น รวมถึงการใช้แรงงานทางด้านสติปัญญา ความรู้ ความสามารถต่อการผลิตสินค้าและบริการซึ่งผลตอบแทนของแรงงานอยู่ในรูปของค่าจ้างหรือเงินเดือน (Wage and Salary) 3.ทุน (Capital) เป็นองค์ประกอบในกระบวนการผลิตสินค้าและบริการที่มนุษย์ประดิษฐ์คิดค้นเพื่ออำนวยความสะดวก รวดเร็วต่อการประหยัดเวลาจากการผลิตสินค้าและบริการ อาจอยู่ในรูปของเครื่องมือเครื่องจักร สิ่งก่อสร้าง เป็นต้น โดยแนวคิดของเศรษฐศาสตร์คิดเฉพาะทุนที่แท้จริง (Real Capital) มิได้รวมเงินทุน (Money Capital) เนื่องจากถือว่าเป็นเพียงสื่อกลางที่มนุษย์สร้างขึ้นเป็นมายาคติใช้เพื่อแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการเท่านั้นและไม่มีนัยยะบ่งบอกถึงกำลังการผลิตอย่างแท้จริงของหน่วยการผลิต นอกจากนั้นสามารถแบ่งค่าว่าทุนได้ 3 ลักษณะด้วยกัน คือ 1.ทุนถาวร (Fixed Capital) คือ เครื่องมือเครื่องจักรอุปกรณ์ต่างๆที่มีความคงทนถาวร เช่น สิ่งก่อสร้าง รถบรรทุก เป็นต้น 2.ทุนดำเนินงาน (Working Capital) คือ ทุนที่ใช้ในการทำงานสิ้นเป็นประเภทวัตถุดิบใช้แล้วหมดไปต้องนำมาทดแทน เช่น เหล็ก ทราย น้ำมัน ดินสอ เป็นต้น 3.ทุนสังคม (Social Capital) เป็นทุนสาธารณะของส่วนรวมอาจมิใช่ปัจจัยโดยตรงต่อการผลิตสินค้าและบริการแต่เป็นองค์ประกอบเสริมต่อการสร้างประสิทธิภาพเพื่อเอื้ออำนวยให้เกิดผลดี เช่น สวนสาธารณะ ห้องสมุดเคลื่อนที่ รถพยาบาลเคลื่อนที่ เป็นต้น โดยผลตอบแทนของทุนอยู่ในรูปของดอกเบี้ย (Interest) 4.ผู้ประกอบการ (Entrepreneur) ถือว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อปัจจัยการผลิตสินค้าและบริการในการนำปัจจัยการผลิตต่างๆ ประกอบด้วย ที่ดิน แรงงาน และทุนมาสร้างสรรค์ประดิษฐ์นวัตกรรมต่างๆ เพื่อก่อให้เกิดคุณภาพสร้างความจำเริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจ ผลตอบแทนของผู้ประกอบอยู่ในรูปของกำไร (Profit)

⁷วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน, หลักเศรษฐศาสตร์มหภาค, พิมพ์ครั้งที่ 14 (กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2552), หน้า 3-5.

2.3 มีจำกัด (Scarcity) การมีจำกัดของทรัพยากรการผลิตปรากฏทั้งประเทศพัฒนาและประเทศกำลังพัฒนา กล่าวคือ เมื่อมีการใช้ทรัพยากรการผลิตโดยมิได้ค้นพบสิ่งใหม่ๆ ส่งผลทำให้เกิดความลดน้อยถอยลงของทรัพยากรซึ่งมีอาจหลีกเลี่ยงได้ อาทิเช่น พลังงานฟอสซิล ป่าไม้ แร่ธาตุต่างๆ เป็นต้น ดังนั้นการดำรงอยู่ของทรัพยากรการผลิตที่มีจำกัดคงอยู่ต่อไปตราบใดที่ไม่มีวิทยาการใหม่ๆ ในการผลิตทรัพยากรการผลิตหรือปัจจัยการผลิตมาทดแทน หรือเพิ่มพูนให้สอดคล้องกับความต้องการของมนุษย์ที่มีไม่จำกัดของสินค้าและบริการ

3.ผลิตสินค้าและบริการมีประสิทธิภาพ (Produce goods and services efficiently) การผลิตสินค้าและบริการจากการใช้ทรัพยากรการผลิตหรือปัจจัยการผลิตนั้นต้องมีการพิจารณาถึงประสิทธิภาพการผลิตเพื่อทำให้เกิดต้นทุนค่าเสียโอกาสน้อยที่สุดตลอดจนการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ในการวิเคราะห์ถึงการผลิตสินค้าและบริการมีประสิทธิภาพสามารถแบ่งเป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องประกอบคำอธิบายดังนี้ 1.สินค้าและบริการ (Good and Services) 2.ประสิทธิภาพการผลิต (Production Efficiency)

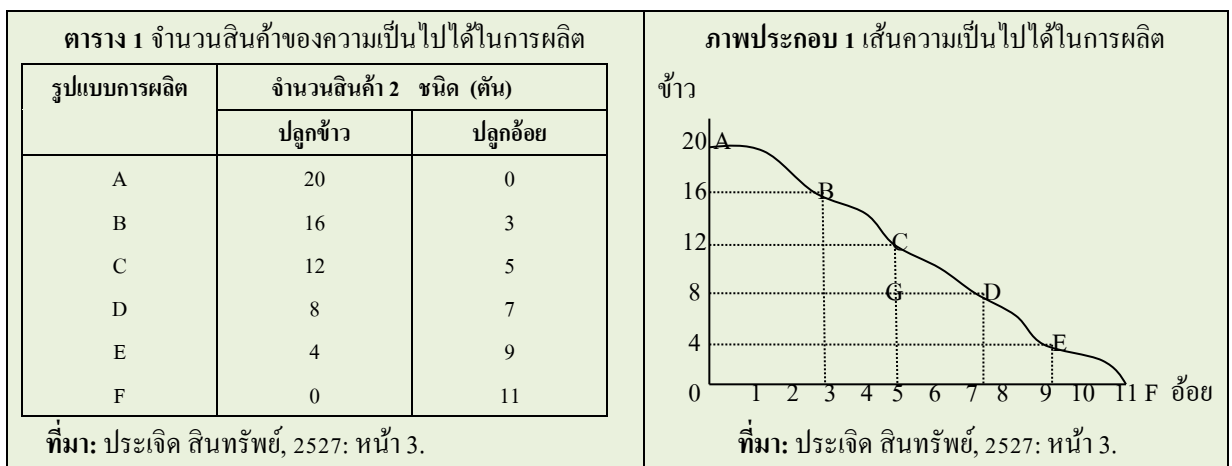
3.1 สินค้าและบริการ (Good and Services) ในการผลิตสินค้าและบริการต้องคำนึงถึงปัจจัยการผลิตหรือทรัพยากรการผลิตให้เกิดประโยชน์ในการตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคหรืออรรถประโยชน์สูงสุด (Utility) จากการได้รับสินค้าและบริการเพิ่มขึ้นไม่ว่าสินค้าและบริการดังกล่าวจะมีคุณค่าหรือประโยชน์เพียงใด เช่น สุรา บุหรี่ เครื่องแต่งกาย อาหารเพื่อสุขภาพ เป็นต้น โดยแนวคิดของเศรษฐศาสตร์ได้วิเคราะห์สินค้าและบริการแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ 1.สินค้าและบริการที่เป็นเศรษฐกิจ (Economic Goods) กล่าวคือ เป็นสินค้าและบริการที่มีต้นทุน การผลิตมีระดับอัตราผลตอบแทนจากการพิจารณาจากต้นทุนของปัจจัยการผลิต อาทิเช่น เสื้อผ้า รถยนต์ อาคารสถานที่ เป็นต้น โดยสินค้านี้กล่าวรวมความถึงการบริโภคหรือนโยบายของรัฐเกี่ยวกับรัฐสวัสดิการต่างๆ 2.สินค้าและบริการที่ไร้ราคา (Free Goods) กล่าวคือ เป็นสินค้าและบริการที่ไม่มีต้นทุนการผลิตสามารถนำมาใช้โดยอิสระปราศจากการกีดขวางใดๆ ถือว่าเป็นสินค้าสาธารณะ โดยสินค้าและบริการดังกล่าวส่วนใหญ่มีประโยชน์ในการดำรงชีวิตมากกว่าสินค้าและบริการที่เป็นเศรษฐกิจ อาทิเช่น สายลม อากาศ แสงแดด แม่น้ำลำธาร แร่ธาตุต่างๆ^{*}

3.2.ประสิทธิภาพการผลิต (Production Efficiency)^๑ ในการผลิตสินค้าและบริการเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดนั้นต้องคำนึงถึงประสิทธิภาพการผลิตจากทรัพยากรที่มีจำกัด โดยแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์สามารถพิจารณาเป็นประเด็นคือ 1.ประสิทธิภาพการผลิต 2.ค่าเสียโอกาส 3.ความเป็นไปได้ในการผลิต สามารถอธิบายได้ดังนี้

^{*}วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน (2552), เพิ่งอ้าง, หน้า 5.

^๑ประเจิด สินทรัพย์, เศรษฐศาสตร์มหภาคเบื้องต้น. (กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2527), หน้า 2-4.

1.ประสิทธิภาพการผลิต (Productive Efficiency) ถือว่าเป็นกระบวนการสร้างเกณฑ์มาตรฐานในการใช้ทรัพยากรให้เกิดความคุ้มค่าจากความสามารถในการแปรรูปทรัพยากรการผลิตก่อให้เกิดผลผลิตให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยการพิจารณาประสิทธิภาพการผลิตเป็น 2 แนวทาง คือ 1.ประสิทธิภาพในมุมมองปัจจัยนำเข้า (Input efficiency) 2.ประสิทธิภาพในมุมมองผลลัพธ์ (Output efficiency) บนพื้นฐานที่ว่าหน่วยผลิตเพิ่มขึ้นบนทรัพยากรการผลิตคงเดิมหรือหน่วยผลิตเท่าเดิมบนทรัพยากรการผลิตลดลง 2.ค่าเสียโอกาส (Opportunity Cost) กล่าวคือเป็นมูลค่าของกิจกรรมที่ต้องเสียโอกาสจากการเลือกดำเนินกิจกรรมชนิดหนึ่งชนิดใด ในการสูญเสียโอกาสดังกล่าวเป็นการเลือกในการใช้ทรัพยากรการผลิตที่มีจำกัดเพื่อให้เกิดผลตอบแทนที่ดีที่สุด 3.ความเป็นไปได้ในการผลิต (Production Possibility Curve) เป็นการพิจารณาถึงความเป็นไปได้ในการผลิตที่แท้จริงภายใต้เงื่อนไขที่ว่าทรัพยากรมีจำกัด ฉะนั้นการผลิตสินค้าและบริการต้องศึกษาความเป็นไปได้ในการผลิตเพื่อก่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการใช้ทรัพยากรอย่างเหมาะสมสามารถอธิบายจาก การใช้เส้นเป็นไปได้ในการผลิตดังตัวอย่างต่อไปนี้

จากตาราง 1 แสดงจำนวนสินค้าของความเป็นไปได้ในการผลิตที่กำหนดขึ้นว่ามีสินค้าจำนวน 2 ชนิด คือ การปลูกข้าวและการปลูกอ้อยซึ่งมีรูปแบบการผลิตทั้งสิ้น 6 แบบคือ A B C D E F ตามลำดับ ในการปลูกแต่ละรูปแบบมีปริมาณผลผลิตแต่ละชนิดของการปลูกแตกต่างกัน ภายใต้ข้อสมมติว่าปัจจัยการผลิตสินค้าและบริการในช่วงเวลาดังกล่าวคงที่ เช่น จำนวนแรงงาน จำนวนพื้นที่เพาะปลูก ทุนต่างๆที่เอื้ออำนวยในการผลิต

ภาพประกอบ 1 แสดงเส้นความเป็นไปได้ในการผลิต โดยความหมายของเส้นเป็นไปได้ในการผลิต (Production Possibility Curve) เป็นเส้นที่แสดงถึงการใช้ทรัพยากรการผลิตหรือปัจจัยการผลิตทั้งหมดในการผลิตสินค้าและบริการ 2 ชนิดในช่วงเวลาหนึ่งเวลาใดที่มีกระบวนการผลิตอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด จากภาพประกอบ 1 อธิบายได้ว่าเส้นเป็นไปได้ในการผลิตแสดงถึง ความมี

ประสิทธิภาพในการใช้ปัจจัยการผลิตอย่างคุ้มค่า เช่น จุด A บ่งบอกถึงการใช้ปัจจัยการผลิตทั้งหมดในการปลูกข้าวเพียงประเภทเดียว ผลผลิตทั้งสิ้น 20 ตัน ขณะที่จุด F บ่งบอกถึงการใช้ปัจจัยการผลิตทั้งหมดในการปลูกอ้อยเพียงประเภทเดียวเช่นกันกลับมีผลผลิตทั้งสิ้นเพียง 11 ตัน ถือได้ว่าเป็นการใช้ปัจจัยการผลิตทั้งหมดได้อย่างเต็มที่เพราะอยู่บนเส้น PPC ขณะที่จุด G บ่งบอกถึงการใช้ปัจจัยการผลิตไม่เต็มที่โดยมิได้อยู่บนเส้น PPC แสดงถึงความรู้ประสิทธิภาพในการผลิตสินค้าและบริการก่อให้เกิดบางส่วนถูกละทิ้ง

4.ตอบสนองพฤติกรรมมนุษย์ที่ไม่จำกัด (Response behavior is unlimited) มนุษย์มีความปรารถนาไม่มีสิ้นสุดในการตอบสนองอรรถประโยชน์ต่อความอยากมีอยากได้ถือว่าเป็นสัญชาตญาณที่ติดมากับสัญชาติญาณ กล่าวคือ พฤติกรรมมนุษย์เมื่อได้รับการบริโภคสินค้าและบริการชนิดหนึ่งชนิดใดเพียงพอก็ต้องการสินค้าและบริการเพื่อมาบริโภคชนิดใหม่ในการสร้างความกระหายอยากไปเรื่อยๆ อย่างไม่มีจำกัด เช่น ความกระหายอยากได้บ้านเมื่อได้รับตอบสนองก็มีความกระหายอยากได้รถยนต์เมื่อได้รับการตอบสนองก็มีความกระหายอยากได้โทรทัศน์เช่นนี้ไปเรื่อยๆ นอกจากความกระหายอยากด้านวัตถุในเชิงรูปธรรมแล้วพฤติกรรมของมนุษย์ยังคงมีความกระหายเชิงนามธรรมเช่นกัน เช่น ความกระหายอยากได้ตำแหน่งหน้าที่การงานที่สูงขึ้นเพื่อให้เกิดการยอมรับนับถือจากสังคม เป็นต้น¹⁰

เศรษฐศาสตร์จุลภาคและเศรษฐศาสตร์มหภาค

การศึกษาเศรษฐศาสตร์สมัยใหม่แบ่งเป็น 2 แขนงใหญ่ คือ เศรษฐศาสตร์จุลภาค (Microeconomics) และเศรษฐศาสตร์มหภาค (Macroeconomics)¹¹

แนวคิดทางเศรษฐศาสตร์จุลภาคมีแนวคิดพื้นฐานจากสำนักคลาสสิกของ อדם สมิท (Adam Smith) ในหนังสือ “The Wealth of Nations” (ค.ศ. 1776) เกี่ยวพันกับพฤติกรรมส่วนบุคคลทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นภาคตลาด ภาคธุรกิจและภาคครัวเรือน เน้น “ทฤษฎีราคา” เป็นการศึกษาในระบบเศรษฐกิจขนาดย่อยที่กำหนดราคาของที่ดิน แรงงาน และทุน โดยแนวคิดนี้เห็นว่า พฤติกรรมของมนุษย์พื้นฐานจากการตัดสินใจเพื่อประโยชน์สูงสุดในการจัดสรรทรัพยากร ดังนั้น ไม่จำเป็นที่ภาครัฐบาลต้องเข้ามาแทรกแซงในการดำเนินการต่างๆ ให้ปล่อยไปตามกลไกตลาดและนำไปสู่ระบบการค้าเสรีที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งแนวคิดยังได้รับความสำคัญเพื่อนำไปวิเคราะห์และพัฒนาอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน

เศรษฐศาสตร์มหภาคนั้นการศึกษาระบบเศรษฐกิจทั้งระบบว่าด้วย รายได้ประชาชาติ ระดับราคาสินค้าและบริการโดยทั่วไปและสัมพันธ์กับการจ้างงาน อัตราดอกเบี้ยและเงิน เกี่ยวข้อง

¹⁰วันรักษ์ มิ่งมณีนาคน (2552), เพิ่งอ้าง, หน้า 6.

¹¹Samuelson, Paul A. and William W.Nordhaus (2002), เพิ่งอ้าง, หน้า 5.

กับการใช้นโยบายภาครัฐบาล เศรษฐศาสตร์มหภาคเห็นเป็นรูปธรรมชัดเจนจากสำนักเคนส์ ของแนวคิด จอห์น เมย์นาร์ด เคนส์ (John Maynard Keynes) ในหนังสือ “ทฤษฎีเกี่ยวกับการจ้างงาน ดอกเบี้ยและเงินตรา” (The General Theory of Employment, Interest, and Money) ค.ศ. 1936 และพัฒนาสู่แนวคิดวัฏจักรธุรกิจในการวิเคราะห์ปัญหาด้านภาวะเงินเฟ้อ เงินฝืด อัตราการว่างงาน ยังคงมีอิทธิพลในการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจากสมการอย่างง่ายของเคนส์ คือ $Y = C+I+G+(X-M)$

เศรษฐศาสตร์วิเคราะห์และเศรษฐศาสตร์นโยบาย

(Positive Economics and Normative Economics)¹²

การพิจารณาเศรษฐศาสตร์วิเคราะห์และเศรษฐศาสตร์นโยบายมีลักษณะแตกต่างกัน กล่าวคือการพิจารณาเศรษฐศาสตร์วิเคราะห์เป็นการศึกษาที่ต้องการแสวงหาคำอธิบายกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่มีความสัมพันธ์กันว่าเป็นอย่างไรสามารถมีหลักเกณฑ์ที่ก่อให้เกิดปรากฏการณ์ดังกล่าว เพราะสาเหตุใด ขณะที่เศรษฐศาสตร์นโยบายเป็นการศึกษาเพื่อพิจารณาถึงความเป็นไปได้ต่อการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจให้สอดคล้องกับสถานการณ์รวมทั้งเพื่อแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจต่างๆ ให้เหมาะสมที่สุด เมื่อวิเคราะห์กระบวนการคิดของทั้ง 2 ลักษณะแตกต่างกัน อาจกล่าวได้ว่าการใช้เศรษฐศาสตร์วิเคราะห์ถือว่าเป็นการพิจารณาด้วยทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์เพื่อให้ทราบถึงกิจกรรมทางเศรษฐกิจเพื่อทราบถึงปรากฏการณ์ในการพยากรณ์สถานการณ์ทางเศรษฐกิจ เช่น อัตราว่างงานเพิ่มสูงขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 2 ส่งผลกระทบทางเศรษฐกิจเป็นอย่างไรด้วยการนำทฤษฎีเศรษฐศาสตร์วิเคราะห์มาพยากรณ์ถึงสภาพปัญหา รวมทั้งทิศทางการแก้ไขปัญหา ส่วนเศรษฐกิจนโยบายเป็นการวางเป้าหมายถึงความต้องการให้บรรลุวัตถุประสงค์เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดด้วยการนำทฤษฎีเศรษฐศาสตร์วิเคราะห์มาเป็นส่วนหนึ่งของเครื่องมือมาพิจารณาในการกำหนดเศรษฐกิจนโยบายแต่ไม่ได้ดำเนินการตามทฤษฎีเพราะการพิจารณาโยบายทางเศรษฐกิจเป็นการพิจารณาถึงคุณประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่า ดังนั้นการกำหนดนโยบายทางเศรษฐกิจอาจส่งผลกระทบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในทางบวกหรือทางลบก็ได้ ฉะนั้นการวางนโยบายทางเศรษฐกิจขึ้นอยู่กับบริบทในช่วงขณะนั้นต่อความคิดเห็นว่ามีเป้าหมายในการพัฒนาประเทศให้สอดคล้องกับพลวัตรโลกควรมีทิศทางเป็นอย่างไรบนพื้นฐานการพิจารณาจากทฤษฎีของเศรษฐศาสตร์วิเคราะห์

¹²วันรักษ์ มิ่งมณีนาคน (2552), เพิ่งอ้าง, หน้า 12-13.

ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจ และระบบเศรษฐกิจลักษณะต่างๆ

(Basic Economic Problems and Economic Systems)

การศึกษาทางด้านเศรษฐศาสตร์ประเด็นหลักๆ โดยทั่วไปคือการจัดสรรทรัพยากรที่มีจำกัดให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดเพื่อสนองตอบบรรดาประโยชน์ของมนุษย์ อย่างไรก็ตามการจะจัดสรรทรัพยากรเพื่อผลิตสินค้าและบริการพึงต้องคำนึงถึงปัญหาหลายมิติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจ (Basic Economic Problems)¹³ ที่ทุกประเทศประสบปัญหาเช่นเดียวกัน กล่าวคือ 1.ปัญหาจะผลิตอะไร (What) ถือว่าเป็นปัญหาแห่งการเลือกต่อกระบวนการตัดสินใจ (Decision process)ว่าจะดำเนินการผลิตอะไร ปริมาณเท่าไร ภายใต้ข้อทรัพยากรการผลิตมีจำกัด แม้กระทั่งเมื่อมีทรัพยากรการผลิตมากเพียงพอควรนำไปผลิตสิ่งใดที่ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด 2.ปัญหาจะผลิตอย่างไร (How) ถือว่าเป็นเทคนิคหรือวิธีการการผลิตอย่างไรให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด กล่าวคือ ต้องพิจารณาถึงกระบวนการผลิตจากปัจจัยการผลิตที่มีทั้งหมดเพื่อให้เกิดผลผลิตเป็นอย่างไร เช่น การผลิตควรมีปัจจัยนำเข้าเท่าไรและผลผลิตที่ได้ควรมีปริมาณเท่าไร บนพื้นฐานต้นทุนต่ำที่สุดหรือทำอย่างไรที่ต้นทุนการผลิตคงเดิมแต่ผลผลิตมีปริมาณเพิ่มขึ้นเป็นต้น 3.ปัญหาจะผลิตให้ใคร (For Whom) เป็นกลุ่มเป้าหมายต่อการได้รับบรรดาประโยชน์เพื่อการอุปโภคบริโภคสินค้าและบริการ ในการผลิตสินค้าและบริการต้องคำนึงถึงกลุ่มบุคคลเพื่อจัดสรรให้เกิดการกระจายสินค้าและบริการให้เกิดความสมดุลภายในสังคม โดยในสังคมมีกลุ่มบุคคลแตกต่างกัน ทั้งฐานะของรายได้ ทรัพย์สิน เพศ วัฒนธรรม กลุ่มวัยต่างๆ ดังนั้นต้องพิจารณาว่าการผลิตควรใช้วิธีการอย่างไรให้เกิดการกระจายสร้างความเป็นธรรมต่อความเสมอภาคในการตอบสนองสินค้าและบริการให้ได้อย่างทั่วถึง

นอกจากปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจต่อกระบวนการตัดสินใจเพื่อใช้ทรัพยากรการผลิตให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดแล้วยังขึ้นอยู่กับระบบเศรษฐกิจของประเทศนั้นๆ ว่ามีลักษณะการขับเคลื่อนเศรษฐกิจไปทิศทางใดโดยระบบเศรษฐกิจสามารถพิจารณาเป็น 3 ลักษณะใหญ่ๆคือ¹⁴

1.ระบบเศรษฐกิจลักษณะทุนนิยม (Capitalism) มีลักษณะที่โดดเด่นในประเด็นความมีเสรีภาพต่อการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจบนพื้นฐานกลไกตลาด โดยลักษณะทุนนิยมสามารถพิจารณาเป็นประเด็นๆ ดังนี้ 1.การมีสิทธิครอบครองทรัพยากร (Ownership of Resources) คือสามารถมีอำนาจในการเป็นเจ้าของทรัพยากรการผลิตหรือปัจจัยการผลิตได้อย่างเสรีโดยไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น 2.เสรีภาพ (Freedom) มีความเป็นอิสระในการประกอบอาชีพ ผลิตสินค้าและบริการต่างๆ ได้อย่างเต็มที่ตามความถนัดหรือความพึงพอใจในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ

¹³Samuelson, Paul A. and William W.Nordhaus (2002), เพิ่งอ้าง, หน้า 7.

¹⁴วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน (2552), เพิ่งอ้าง, หน้า 13-17.

3. จูงใจด้วยกำไร (Motive to Profit) เน้นการแข่งขันอย่างเสรีภาพต่อการผลิตสินค้าและบริการระหว่างผู้ผลิตโดยการสร้างแรงจูงใจต่อการลงทุนเพิ่มขึ้นจากผลตอบแทนคือกำไรก่อให้เกิดประสิทธิภาพจากการใช้ทรัพยากรในการตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค 4. กลไกตลาด (Market Mechanisms) เป็นการปล่อยให้เกิดความเสรีภาพต่ออุปสงค์และอุปทานในการผลิตสินค้าและบริการโดยมิได้มีภาครัฐบาลเข้าแทรกแซง โดยกลไกตลาดจะทำงานด้วยตัวเองเพื่อหาจุดดุลยภาพระหว่างผู้ซื้อและผู้ขายก่อให้เกิดระดับราคาสินค้าและบริการที่สมดุลในช่วงเวลาดังกล่าว

2. ระบบเศรษฐกิจลักษณะวางแผนจากส่วนกลาง (Centralized Planning Economy) มีลักษณะเด่นเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจส่วนใหญ่เกือบทั้งหมดของประเทศเป็นของภาครัฐบาล โดยลักษณะวางแผนจากส่วนกลางหรือลักษณะแบบสังคมนิยมนั้นในกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับทิศทางการพัฒนาประเทศขึ้นอยู่กับนโยบายของรัฐต่อการจัดสรรทรัพยากรการผลิตทุกประเภทเพื่อก่อให้เกิดความเท่าเทียมกัน ความเหลื่อมล้ำของรายได้ไม่แตกต่างกันมากนักส่งผลให้ทุกคนภายในประเทศได้ใช้ทรัพยากรการผลิตหรือปัจจัยการผลิตตามความเหมาะสม อย่างไรก็ตามการดำเนินกิจกรรมต้องอยู่ในการพิจารณาของภาครัฐบาลโดยไม่มีเสรีภาพทางธุรกิจแต่อย่างใด

3. ระบบเศรษฐกิจลักษณะแบบผสมผสาน (Mixed Economy) เป็นการนำลักษณะเด่นของระบบเศรษฐกิจทุนนิยมกับระบบเศรษฐกิจวางแผนส่วนกลางนำมาสร้างแนวทางการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจของประเทศโดยการมีส่วนร่วมของภาครัฐบาลและภาคเอกชนต่อการจัดสรรทรัพยากรการผลิตภายในประเทศให้เกิดความสมดุล กล่าวคือ ระบบเศรษฐกิจแบบผสมผสานเป็นการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจโดยภาครัฐบาลสามารถมีบทบาทในระบบเศรษฐกิจดังกล่าวตั้งแต่ผูกขาดไปจนกระทั่งมีบทบาทเพียงกำกับดูแลให้เกิดความยุติธรรมต่อการแข่งขันภายในตลาด เช่น รัฐบาลอาจกำหนดการผูกขาดลักษณะเศรษฐกิจแบบวางแผนส่วนกลางเกี่ยวกับสินค้าสาธารณะ สาธารณูปโภคต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนโดยส่วนรวมของประเทศ ในขณะที่เดียวกันก็ให้สิทธิเสรีภาพกับภาคเอกชนในการผลิตสินค้าและบริการอย่างเต็มที่ให้เป็นไปตามกลไกตลาดเพื่อให้เกิดการแข่งขันสนองตอบความต้องการของผู้บริโภค อย่างไรก็ตามในระบบเศรษฐกิจลักษณะแบบผสมผสานขึ้นอยู่กับนโยบายของรัฐว่าจะมีแผนการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจเป็นอย่างไรขึ้นอยู่กับความเหมาะสมกับช่วงเวลาสถานการณ์นั้น

หลักการศึกษาวาดด้วยเศรษฐศาสตร์ (The Methodology of Economics)

การศึกษาเศรษฐศาสตร์โดยทั่วไปมีการแบ่งเป็น 3 ลักษณะใหญ่ๆด้วยกัน คือ 1.การศึกษา
ลักษณะอนุมานหรือนิรนัย (Deductive method) 2.การศึกษาลักษณะอุปมาน (Inductive method)
3. การศึกษาลักษณะประวัติศาสตร์ (Historical method) สามารถอธิบายดังนี้¹⁵

1.การศึกษาลักษณะอนุมานหรือนิรนัย (Deductive method) เป็นการศึกษาจากการ
จัดลำดับองค์ความรู้ด้วยการหาผลที่เกิดขึ้นจากปัจจัยแห่งเหตุต่างๆ อย่างมีเหตุผล โดยมีการสร้าง
แนวคิดด้วยการกำหนดสมมติฐานหรือสร้างแบบจำลองขึ้นมาก่อน หลังจากนั้นนำแนวคิดดังกล่าว
ไปสืบค้นหาความจริงจากการพิสูจน์พิจารณาจากฐานข้อมูลหรือปรากฏการณ์ต่างๆ จาก การ
รวบรวมในการทดสอบสมมติฐาน แนวทางการศึกษาลักษณะอนุมานสามารถกำหนดขั้นตอนได้ 3
ขั้น กล่าวคือ 1.กำหนดสมมติฐาน (Hypothesis) เป็นการสร้างแนวทางเพื่อการคาดการณ์ของ
ความสัมพันธ์ของตัวแปรที่เกี่ยวข้องภายใต้เงื่อนไขที่กำหนดเป็นข้อสมมติ อาทิเช่น กำหนด
ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นกับตัวแปรตามว่าส่งผลต่อกันอย่างไร 2.พิจารณาสมมติฐานโดย
ลำดับเหตุผล กล่าวคือเป็นการพิจารณาถึงความเชื่อมโยงกันในรูปแบบของตัวแปรของสมมติฐานที่
กำหนดขึ้นมีความสอดคล้องเป็นลำดับขั้นตอนอย่างสมเหตุสมผลหรือไม่เพียงใด 3.ทดสอบความ
ถูกต้องตามทฤษฎี เปรียบเทียบจากสมมติฐานกับทฤษฎีที่ได้รวบรวมว่าเป็นไปตามตรรกวิทยาหรือ
น่าเชื่อถือเพียงใดกับสถานการณ์ที่แท้จริงรวมทั้งการคาดการณ์แห่งสมมติฐานมีโอกาสเพียงใด

2.การศึกษาลักษณะอุปมาน (Inductive method) เป็นการศึกษาจากการนำทฤษฎี
หรือกฎจากการรวบรวมปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เคยเกิดขึ้นมาแล้วนำมาเป็นฐานข้อมูลเพื่ออธิบายถึง
ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นนำมาประมวลเป็นข้อสรุปทั่วไปที่สามารถนำมาอธิบายในปรากฏการณ์อื่นๆ
ในระดับใกล้เคียงกัน โดยในการศึกษาลักษณะอุปมานสามารถสร้างเป็นแบบจำลองกำหนดขั้นตอน
ได้ 3 ขั้นตอน คือ 1.การรวบรวมฐานข้อมูลต่างๆ เป็นการเก็บข้อมูลทั้งกฎหรือทฤษฎี สถานการณ์
ต่างๆ เกี่ยวกับข้อเท็จจริงในประเด็นหนึ่งประเด็นใดโดยเฉพาะทางด้านเศรษฐกิจ 2.พิจารณาโดย
ลำดับเหตุผล พิจารณาความเชื่อมโยงตรรกะอย่างมีเหตุผลต่อการปรากฏการณ์ต่างๆ จัดลำดับ
ความสำคัญความสอดคล้อง 3.ทดสอบความถูกต้องตามทฤษฎี เป็นการตรวจสอบความถูกต้อง
ว่าเป็นไปตามทฤษฎีหรือไม่และมีความน่าเชื่อมั่นเพียงใด

3. การศึกษาลักษณะประวัติศาสตร์ (Historical method) เป็นการศึกษาด้วยการนำ
หลักการวาดด้วยเรื่องราวหรือเหตุการณ์จากอดีตนำมาพิจารณาต่อการสังเคราะห์ถึงการคาดการณ์
เหตุการณ์ในอนาคตควรเป็นอย่างไร โดยวิธีการศึกษาดังกล่าวที่นำประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์ คือ

¹⁵ สมนึก แดงเจริญ, พัฒนาการของทฤษฎีและแนวความคิดทางเศรษฐศาสตร์, (พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ, 2527), หน้า 1-7.

คาร์ล มาร์กซ์ มีการศึกษาลักษณะประวัติศาสตร์อย่างจริงจังด้วยการนำหลักพื้นฐานของวิธีการวิเคราะห์ประวัติศาสตร์กับวัตถุนิยมประวัติศาสตร์และการวิภาษวิธีมาสังเคราะห์ความสัมพันธ์พลังการผลิต (Relation of Production)

การสร้างแบบจำลองตามแนวคิดของนักเศรษฐศาสตร์

นักเศรษฐศาสตร์ในการอธิบายภาวะเศรษฐกิจโดยทั่วไป สร้างแบบจำลองเป็นมาตรฐานในการวิเคราะห์โดยสร้างเป็นสัญลักษณ์ สมการ ตาราง กราฟ เพื่อที่จะช่วยอธิบายตัวแปรทางเศรษฐกิจว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างไร โดยรูปแบบจำลองมีความสำคัญอย่างมีนัยยะในการกำหนดกรอบช่วงระยะเวลาทำการวิเคราะห์ของนักเศรษฐศาสตร์จากทฤษฎี มาตั้งเป็นข้อสมมติฐาน ในกรณีไม่มีทฤษฎีรองรับก็สามารถตั้งเป็นข้อสมมติฐาน พิสูจน์สมมติฐาน กำหนดตัวแปรที่เกี่ยวข้องและควบคุมตัวแปรอื่นๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องหรือไม่สัมพันธ์กันออกไป ซึ่งรูปแบบจำลองมี 2 ชนิดตัวแปรประกอบด้วย 1.ตัวแปรอิสระหรือตัวแปรภายนอก 2.ตัวแปรตามหรือตัวแปรภายใน ในแต่ละชนิดตัวแปรมีลักษณะแตกต่างกัน กล่าวคือ ตัวแปรอิสระหรือตัวแปรภายนอก (Exogenous variable) เป็นตัวแปรที่ไม่สามารถควบคุมได้ ในขณะที่ตัวแปรตามหรือตัวแปรภายใน (Endogenous variable) เป็นตัวแปรที่ต้องมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระหรือตัวแปรภายนอกที่จะปรับเปลี่ยนตาม โดยแสดงความสัมพันธ์ดังนี้¹⁶

ตัวแปรอิสระหรือตัวแปรภายนอก → แบบจำลอง → ตัวแปรตามหรือตัวแปรภายใน

กระบวนการคิดของนักเศรษฐศาสตร์จะศึกษาในแง่ปัญหาทางเศรษฐกิจ โดยมีทดสอบบทบาทของการออม การลงทุน รายได้ จากการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ เกี่ยวข้องกับการจ้างงานเต็มทีตลอดจนภาวะเงินเฟ้อโดยผ่านทางอัตราดอกเบี้ย ในการวางแผนจำลองในการเสนอนโยบายทางการค้า เพื่อความเข้าใจแนวคิดจากแบบจำลองขั้นตอนอย่างง่ายในการสร้างแบบจำลอง

ทฤษฎี → ฟังก์ชัน → สมการ → ตาราง → กราฟ → วิเคราะห์ผล

การสร้างแนวคิดจากรูปแบบจำลองเศรษฐกิจ โดยใช้แนวคิดทางทฤษฎีอุปสงค์-ทฤษฎีอุปทาน สมมติว่า ระดับราคาเช่าห้องพักรับมีอิทธิพลต่อปริมาณความต้องการเช่าห้องพักร้อย่างไรบนพื้นฐานกลไกตลาด โดยกำหนดให้อุปสงค์ของห้องพักรับเป็น Q^d ณ ระดับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความต้องการเช่าห้องพักรับเกี่ยวข้องกับระดับราคาเป็น P และระดับรายได้เป็น Y

$$\text{สมการ } Q^d = f(P, Y)$$

f (function) หมายถึง แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระหรือตัวแปรภายนอกกับตัวแปรตาม

¹⁶Mankin, Gregory N. Macroeconomics. 7th ed. (New York: Worth Publishers, 2009), หน้า 7-11.

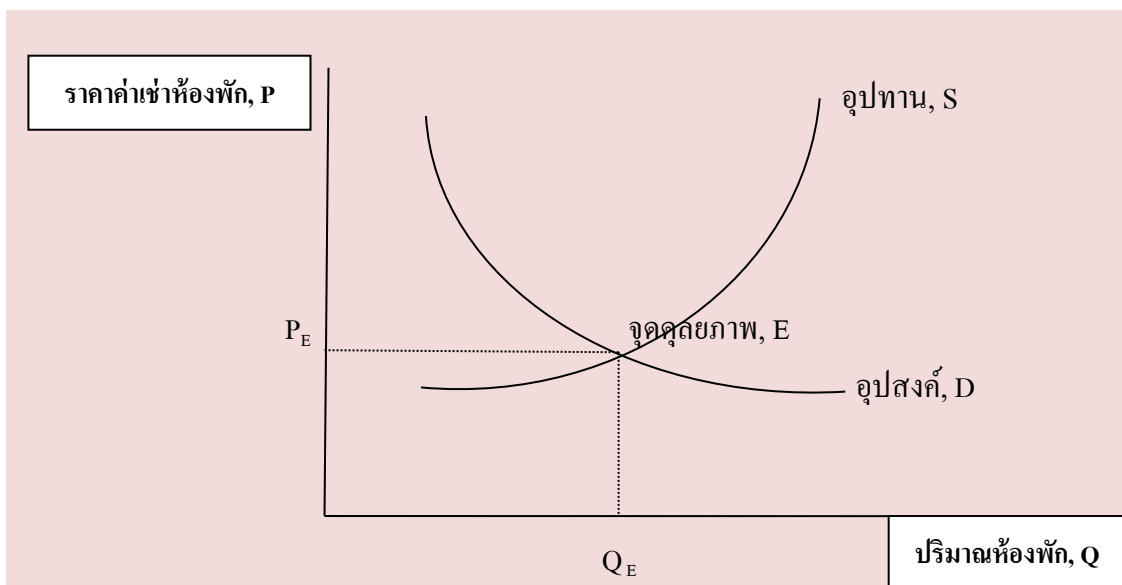
ในทำนองเดียวกัน กำหนดให้อุปทานของห้องพักเป็น Q^s ณ ระดับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อ ความความต้องการให้เข้าพัก ณ ระดับราคา (กำหนดให้เป็น P) และจากปัจจัยอื่นๆ กำหนดให้เป็น P_c เช่น ค่าภาษี ค่าจ้างแรงงานดูแลรักษาความสะอาด ค่าบริการ เป็นต้น

$$\text{สมการ } Q^s = f(P, P_c)$$

f (function) หมายถึง แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระหรือตัวแปรภายนอกกับตัวแปรตาม สมมติฐานเป็นไปตามกลไกตลาดของ Q^d และ Q^s

$$\text{สมการ } Q^d = Q^s$$

ภาพประกอบ 2 แสดงถึงแบบจำลองอุปสงค์และอุปทานของความต้องการห้องพักตาม ข้อสมมติกลไกตลาดของ Q^d และ Q^s

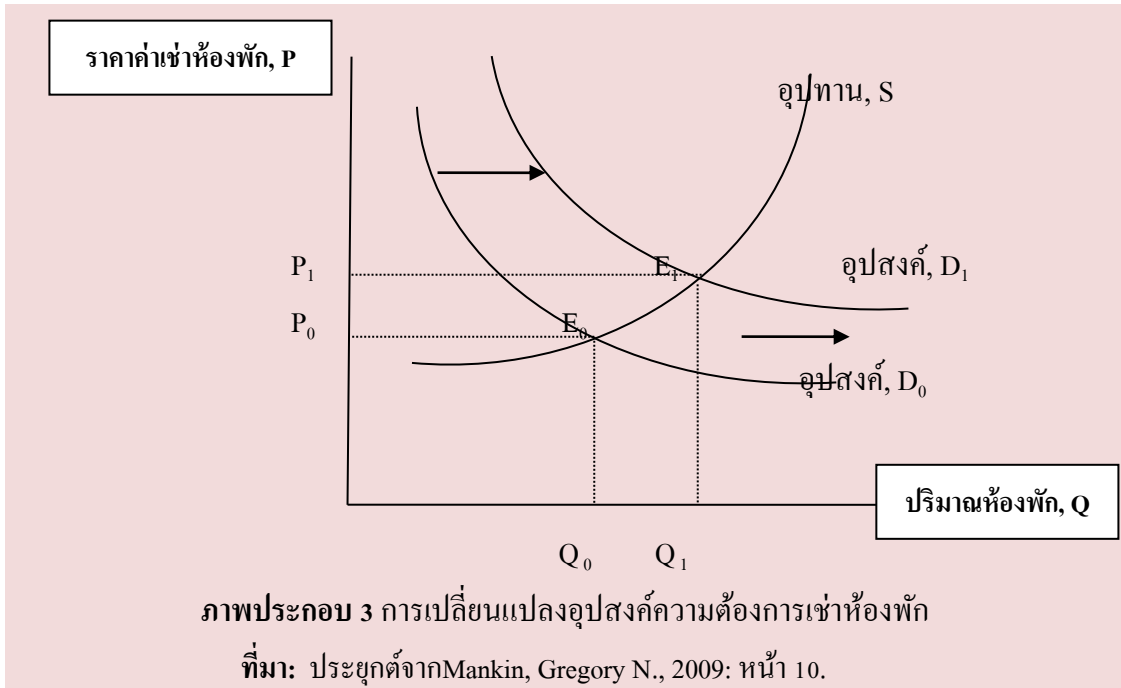

ภาพประกอบ 2 แบบจำลองอุปสงค์และอุปทานของความต้องการห้องพัก

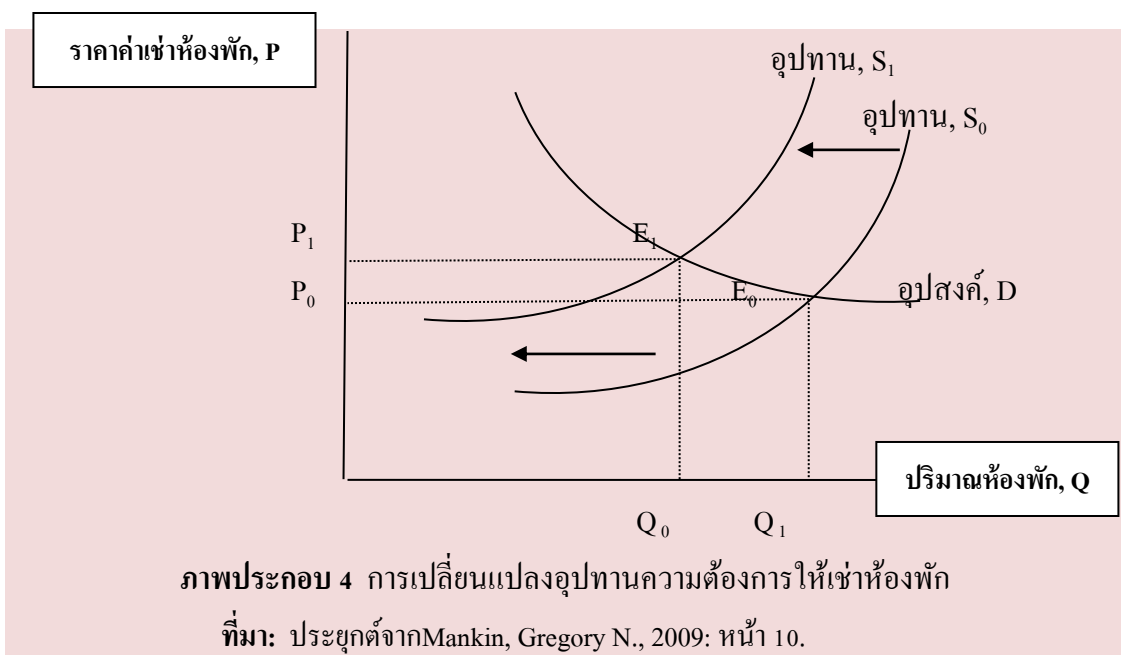
ที่มา: ประยุกต์จาก Mankin, Gregory N., 2009: หน้า 9.

แบบจำลองแสดงอุปสงค์ความต้องการใช้ห้องพัก (D) สัมพันธ์กับราคาค่าเช่าห้องพัก (P) และปริมาณห้องพัก (Q) โดยเส้นลาดลงจากบนซ้ายไปล่างขวา โค้งเว้าเข้าหาจุดศูนย์กลาง ในขณะที่ อุปทานความต้องการให้เข้าพัก (S) สัมพันธ์กับราคาค่าเช่าห้องพัก (P) และปริมาณห้องพัก (Q) โดยเส้นลาดขึ้นบนซ้ายไปขวา โดยอุปสงค์ของความต้องการใช้ห้องพักกับอุปทานความต้องการให้เข้าพักตัดกันที่จุดดุลยภาพ (E) สอดคล้องเป็นไปตามสมการ $Q^d = Q^s$ ณ ระดับราคา P_E กับ ณ ระดับปริมาณ Q_E

แบบจำลองสามารถแสดงถึงความยืดหยุ่นจากการเปลี่ยนแปลงจากตัวแปรอิสระหรือตัวแปรภายนอกมีผลต่อความสัมพันธ์ตัวแปรตามหรือตัวแปรภายในได้ดังภาพประกอบ 3

จากภาพประกอบ 3 แสดงถึงแบบจำลองที่มีการเปลี่ยนแปลงความต้องการเช่าห้องพักเพิ่มขึ้นโดยเปลี่ยนแปลงเส้นอุปสงค์ D_0 เป็นเส้นอุปสงค์ D_1 ทำให้จุดดุลยภาพเปลี่ยนแปลงไปจากจุด E_0 เป็น E_1 ก่อให้เกิดระดับราคาสูงขึ้นจาก P_0 เป็น P_1 และปริมาณความต้องการให้เช่าห้องพักมีปริมาณเพิ่มขึ้นจาก Q_0 เป็น Q_1

จากภาพประกอบ 4 แสดงถึงแบบจำลองที่มีการเปลี่ยนแปลงความต้องการให้เช่าห้องพักลดลง โดยเปลี่ยนแปลงเส้นอุปทาน S_0 เป็นเส้นอุปทาน S_1 ทำให้จุดดุลยภาพเปลี่ยนแปลงไปจากจุด E_0 เป็น E_1 ก่อให้เกิดระดับราคาสูงขึ้นจาก P_0 เป็น P_1 และปริมาณความต้องการให้เช่าห้องพักมีปริมาณลดลงจาก Q_1 เป็น Q_0

ภาวะดุลยภาพ

ภาวะดุลยภาพหรือจุดดุลยภาพถือว่าเป็นส่วนสำคัญของการสร้างแบบจำลองทางเศรษฐศาสตร์เพื่ออธิบายถึงสถานะที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยต่างๆ ณ จุดเหมาะสมไม่มีการเปลี่ยนแปลงเกิดความสมดุลในช่วงเวลาหนึ่งเวลาใด โดยภาวะดุลยภาพสามารถเป็นเครื่องมือทางคณิตศาสตร์หรือทางสถิติเพื่อจุดสมดุลในทางเศรษฐศาสตร์มีจุดดุลยภาพโดยมีการเรียกชื่อแตกต่างกันตามความสัมพันธ์ของตัวแปร อาทิเช่น ดุลยภาพของตลาด ราคาดุลยภาพ รายได้ดุลยภาพ ดุลยภาพในภาคต่างประเทศ เป็นต้น

การศึกษาทางด้านเศรษฐศาสตร์สามารถวิเคราะห์ภาวะดุลยภาพแบ่งเป็น 3 วิธี คือ

- 1.การวิเคราะห์วิธีสถิตติ (Statics Analysis) 2.การวิเคราะห์วิธีสถิตติเปรียบเทียบ (Comparative Statics)
- 3.การวิเคราะห์วิธีพลวัต (Dynamic Analysis) สามารถอธิบายได้ดังนี้¹⁷

1.การวิเคราะห์วิธีสถิตติ (Statics Analysis) เป็นการวิเคราะห์ ณ จุดใดจุดหนึ่งที่ระดับภาวะดุลยภาพโดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงหรือการปรับตัวไปในทิศทางหนึ่งทางใด เช่น การวิเคราะห์ความยืดหยุ่นแบบจุดของเส้นอุปทาน (Point elasticity of supply) การวิเคราะห์ความยืดหยุ่นแบบจุดของอุปสงค์ต่อรายได้ (Point elasticity of income demand) เป็นต้น

2.การวิเคราะห์วิธีสถิตติเปรียบเทียบ (Comparative Statics) เป็นการวิเคราะห์จากการเปรียบเทียบระหว่างตำแหน่งที่แตกต่างกัน ณ ระดับเส้นเดียวกัน อีกทั้งการเปลี่ยนแปลงระดับหรือการเปลี่ยนเส้นจากภาวะดุลยภาพจุดหนึ่งไปภาวะดุลยภาพอีกจุดทั้งทิศทางเพิ่มหรือลดลงภายใต้เงื่อนไขระดับเวลาคงที่ เช่น การเปลี่ยนแปลงระดับการลงทุน (Change in the Amount Investment) การเปลี่ยนแปลงการลงทุน (Shift in Investment) การเปลี่ยนแปลงความยืดหยุ่นแบบช่วงของอุปทานต่อรายได้จากจุด A ไป จุด B (Arc elasticity of income supply) เป็นต้น

3.การวิเคราะห์วิธีพลวัต (Dynamic Analysis) เป็นการวิเคราะห์กระบวนการเปลี่ยนแปลงเพื่อปรับตัวหาภาวะดุลยภาพจากจุดหนึ่งไปอีกจุดหนึ่งภายใต้เงื่อนไขมีตัวแปรของเวลาไม่คงที่ กล่าวคือ การวิเคราะห์วิธีพลวัตมีความเกี่ยวข้องกับช่วงเวลาก่อนหน้ามาถึงช่วงเวลาปัจจุบัน และช่วง

¹⁷ สมลักษณ์ สันติโรจนกุล, เศรษฐศาสตร์มหภาค 1. (กรุงเทพ, 2544), หน้า 17-18.

เวลาในอนาคต เนื่องจากเป็นตัวแปรที่มีความสำคัญต่อระดับการเปลี่ยนแปลงภาวะดุลยภาพต่อการวิเคราะห์ผลกระทบในระดับภาคในภาวะเศรษฐกิจ เช่น การวิเคราะห์วัฏจักรธุรกิจ (Business Cycle) การวิเคราะห์ภาวะเงินเฟ้อจากโครงสร้างอุปสงค์เปลี่ยนแปลง (Structural Inflation Analysis)

เครื่องมือเพื่อการวิเคราะห์เศรษฐศาสตร์ (Tools of Economic Analysis)

การศึกษาวិชาเศรษฐศาสตร์ต้องใช้คณิตศาสตร์เพื่อช่วยในการอธิบายทฤษฎี โดยเฉพาะเครื่องมือขั้นพื้นฐานในการพิจารณาเพื่อแปลความหมายของเศรษฐศาสตร์ ประกอบด้วย ฟังก์ชัน กราฟ ความชัน ค่าสูงสุดและค่าต่ำสุด (Maximum and Minimum Value)¹⁸

ฟังก์ชัน (Function) เป็นการศึกษาถึงความสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆ โดยมีตั้งแต่ 2 ตัวแปรขึ้นไป กล่าวคือ การพิจารณาความสัมพันธ์ทางเศรษฐศาสตร์ต้องกำหนดตัวแปรที่เป็นปัจจัยหนึ่งส่งผลกระทบต่ออีกปัจจัยหนึ่ง เช่น $y = f(x)$ อ่านได้ว่า y เท่ากับฟังก์ชันของ x ในขณะที่แปลความหมายต้องแปลจากข้างหลังมาข้างหน้า คือ x เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อปัจจัย y อธิบายได้ว่า x เป็นตัวแปรอิสระ (Independent variable) ที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้โดยเสรี ขณะที่ y เป็นตัวแปรตาม (dependent variable) มีความสัมพันธ์กับตัวแปร x คือ เมื่อ x เปลี่ยนแปลงส่งผลให้ y เปลี่ยนแปลงเช่นกัน

ตัวอย่าง ฟังก์ชันอุปสงค์ (Demand Function) เขียนในรูป $-Q_x^d = f(P_x)$

กำหนดให้ Q_x^d คือ จำนวนหรือปริมาณของความต้องการซื้อสินค้า X

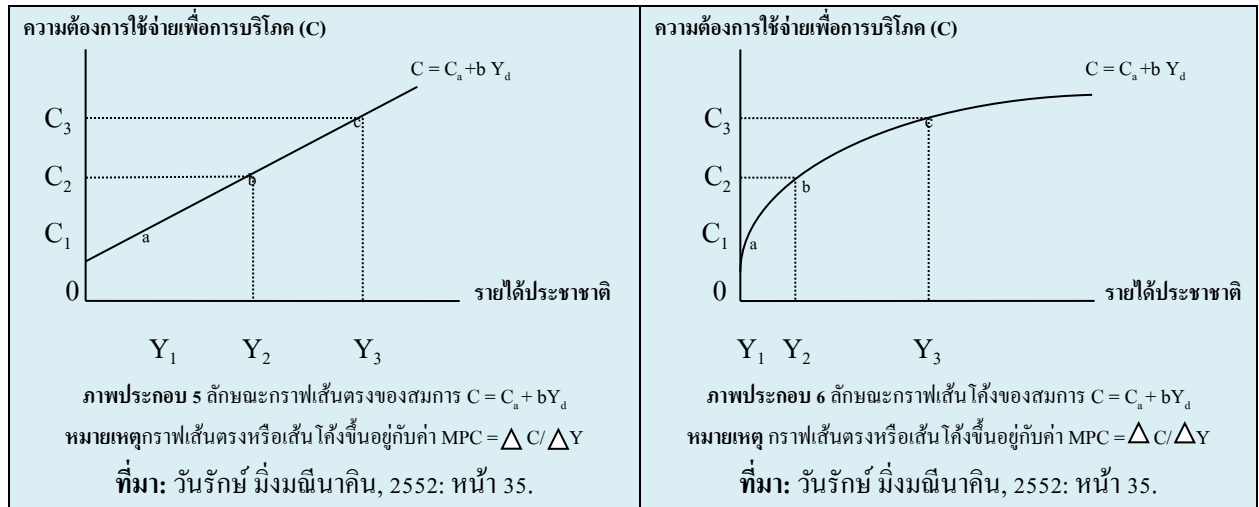
P_x คือ ระดับราคาของสินค้า X

แปลความหมายได้ว่า ระดับราคาสินค้าของสินค้า X เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจำนวนหรือปริมาณของความต้องการซื้อสินค้า X กล่าวคือ เมื่อระดับราคาสินค้า X เพิ่มขึ้นทำให้จำนวนหรือปริมาณของความต้องการซื้อสินค้า X ลดลง ในขณะที่เมื่อกล่าวคือ เมื่อระดับราคาสินค้า X ลดลงทำให้จำนวนหรือปริมาณของความต้องการซื้อสินค้า X เพิ่มขึ้น

นอกจากเขียนในรูปฟังก์ชันแสดงความสัมพันธ์ดังตัวอย่างข้างต้น เราสามารถเขียนความสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆ มากกว่า 2 ขึ้นไปในรูปของฟังก์ชันได้ เช่น $-Q_x^d = f(P_x, I, A, B, \dots, Z)$ เป็นต้น

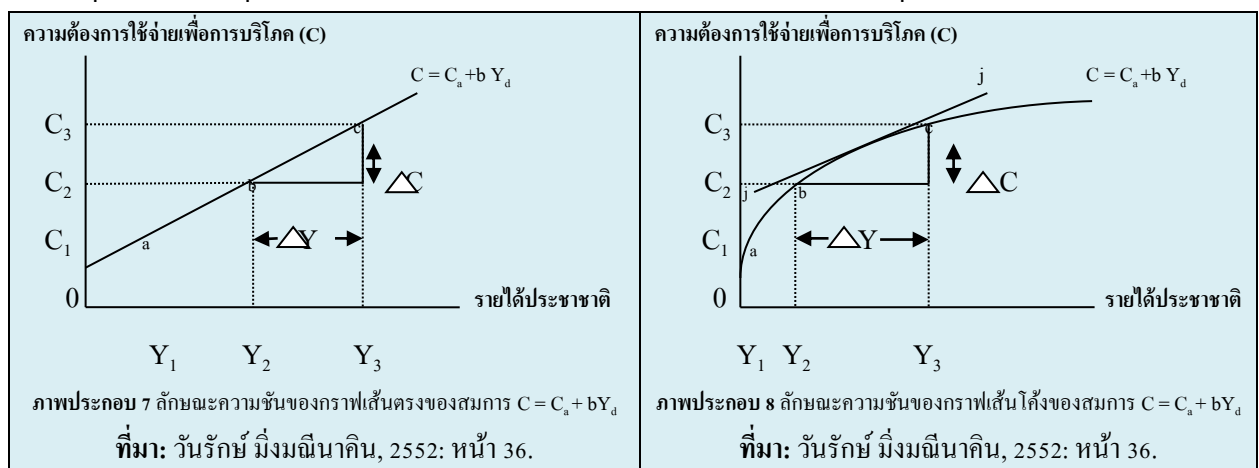
กราฟ (Graph) เป็นการพิจารณาถึงความสัมพันธ์ของตัวแปรด้วยการใช้ภาพแทนค่าต่างๆ ที่เป็นตัวเลขเพื่อความเข้าใจง่ายในการอธิบาย สามารถอธิบายตัวแปรตั้งแต่ 2 ตัวแปรขึ้นไปเพื่อการวิเคราะห์จุดความสัมพันธ์ระหว่างกัน

¹⁸วันรัช มิ่งมณีนาคิน (2552), เพิ่งอ้าง, หน้า 26-30.

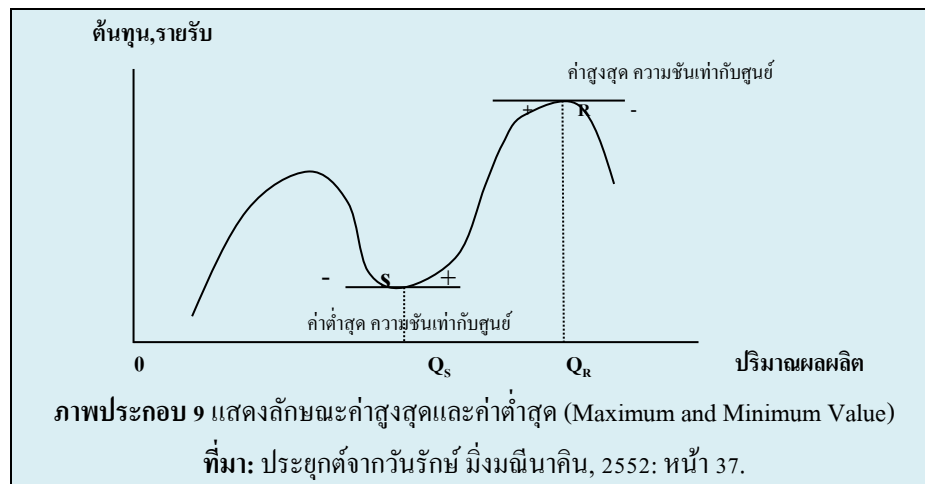
จากภาพประกอบ 5 และภาพประกอบ 6 แสดงถึงลักษณะกราฟเส้นตรงและเส้นโค้งตามลำดับ เพื่อใช้ในการอธิบายต่อความเข้าใจในการสร้างกรอบแนวคิดของเศรษฐศาสตร์เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์แต่ละระดับ

ความชัน (Slope) เป็นการศึกษาภายใต้ขอบเขตของกราฟในการอธิบายความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้อง เพื่อพิจารณาถึงระดับความยืดหยุ่นของตัวแปรของอัตราส่วนระหว่างเปลี่ยนแปลงระหว่างจุดหนึ่งไปอีกจุดหนึ่งบนเส้นเดียวกันอาจเป็นแบบช่วงความชันหรือแบบจุดของความชัน

จากภาพประกอบ 7 และภาพประกอบ 8 แสดงถึงความชันของเส้นกราฟบนเส้นตรงและเส้นโค้งของสมการ $C = C_a + bY_d$ ซึ่งบ่งบอกถึงอัตราส่วนของการเปลี่ยนแปลงของความต้องการใช้จ่ายเพื่อการบริโภค (ΔC) กับการเปลี่ยนแปลงของระดับรายได้ประชาชาติ (ΔY) สามารถเขียนเป็นสูตรว่า ความชัน = $\Delta C / \Delta Y$ ระหว่างจุด b กับจุด c ทั้ง 2 ภาพ

ค่าสูงสุดและค่าต่ำสุด (Maximum and Minimum Value) เป็นการศึกษาเพื่อพิจารณาระดับสูงสุดหรือระดับต่ำสุดเพื่อวิเคราะห์ถึงจุดดุลยภาพหรือวิธีการสร้างประสิทธิภาพการผลิตเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูง ในการใช้หาค่าสูงสุดและค่าต่ำสุดนิยมเป็นอย่างยิ่งสำหรับนักเศรษฐศาสตร์เพื่อใช้ประกอบการพิจารณา

จากภาพประกอบ 9 แสดงถึงค่าสูงสุดและค่าต่ำสุดโดยพิจารณาจากการใช้กราฟในการอธิบาย โดยมีการสมมติว่าจุด S เป็นจุดต่ำสุดของต้นทุนการผลิตโดยมีปริมาณผลผลิตระดับ Q_s ขณะที่จุด R เป็นจุดสูงสุดที่มีรายรับจากการผลิตโดยมีปริมาณการผลิตอยู่ระดับ Q_R ซึ่งทั้ง 2 จุดมีความชันเท่ากับศูนย์

เป้าหมายเศรษฐศาสตร์มหภาค

การวางแผนการพัฒนาระบบเศรษฐกิจของประเทศต้องมีการกำหนดเป้าหมายหรือทิศทางให้ชัดเจน โดยเฉพาะภาครัฐบาลที่มีหน้าที่ชี้นำทางเศรษฐกิจ ดังนั้นการกำหนดเป้าหมายทางเศรษฐกิจในส่วนภาคมหภาคถือว่ามีความสำคัญที่จะเกณฑ์ดัชนีชี้วัด ไม่ว่าจะเป็นอัตราการทำงานเต็มที่ การแก้ปัญหาการว่างงาน การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ความเชื่อมั่นทางการเงิน ตลอดจนลดช่องว่างความเหลื่อมล้ำของรายได้ โดยภาครัฐบาลควรมีเป้าหมายในกำหนดแนวทางการพัฒนา¹⁹

1. การจ้างงานเต็มที่

เป้าหมายการจ้างงานเต็มที่ถือว่าเป็นสาระสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ โดยภาครัฐมีเป้าหมายหลักในการแก้ปัญหาการว่างงานเพื่อให้เกิดการจ้างงานเต็มที่ นักเศรษฐศาสตร์มองนัยยะการจ้างงานเต็มที่ นอกจากการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดแล้ว

¹⁹ประพันธ์ เศวदनันท์, เศรษฐศาสตร์มหภาค. พิมพ์ครั้งที่ 4. (กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547), หน้า 8-10.

ก่อให้เกิดการจ้างงานเต็มที่มีผลต่อการผลิตสินค้าการบริการและรายได้ประชาชาติ กล่าวคือ ถ้ามีการจ้างงานเต็มที่ทำให้สามารถผลิตสินค้าและบริการอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถนำไปสร้างให้เกิดรายได้ของประเทศ ประชาชนมีรายได้เพื่อมาจับจ่ายใช้สอย ฐานะทางเศรษฐกิจครอบครัวดีขึ้น และลดความเหลื่อมล้ำของรายได้ ฉะนั้นภาวการณ์ว่างงานของแรงงานเศรษฐกิจในประเทศ นักเศรษฐศาสตร์จึงมองว่าเป็นปัญหาเศรษฐกิจและสังคมที่สำคัญโดยตรงต่อเสถียรภาพทางการเมืองของประเทศ นโยบายของรัฐบาลจึงเน้นที่ทำให้เกิดความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจโดยให้คนในวัยทำงานมีงานทำเพิ่มขึ้น

2.การผลิตสินค้าและการบริการเต็มที่

ดัชนีตัวชี้วัดการผลิตสินค้าและการบริการเต็มที่นั้น สัมพันธ์กับการจ้างงานเต็มที่อันเนื่องมาจากเมื่อมีการจ้างงานเต็มที่ก็สามารถผลักดันศักยภาพในการผลิตสินค้าและการบริการได้เต็มที่ด้วยเช่นกัน แต่อย่างไรก็ตามการจ้างงานเต็มที่ยังสามารถแบ่งแรงงานที่มีการผลิตสินค้าและบริการได้ 3 กลุ่ม คือ 1. กลุ่มแรงงานที่ไม่มีความชำนาญ หมายถึง กลุ่มแรงงานใช้กำลังกายในการจ้างงาน 2. กลุ่มแรงงานที่กึ่งชำนาญ หมายถึง กลุ่มแรงงานที่กำลังพัฒนาแรงงานให้มีความชำนาญ อาทิเช่น การอบรมเพิ่มเติม การเรียนรู้เพิ่มเติม เป็นต้น 3.กลุ่มแรงงานชำนาญการ หมายถึงกลุ่มที่มีความเชี่ยวชาญในสายงานนั้น เช่น แพทย์ วิศวกร วิทยาศาสตร์ สถาปัตย์ อาจารย์ เป็นต้น ดังนั้นแต่ละกลุ่มแรงงานมีผลต่อการผลิตสินค้าและบริการแตกต่างกันเพราะบางสินค้าและบริการต้องอาศัยทักษะความชำนาญและประสบการณ์เฉพาะทางเพื่อการพัฒนา ส่วนนักเศรษฐศาสตร์ในการวัดเป้าหมายการผลิตสินค้าและการบริการเต็มที่นั้น จะใช้อัตราส่วนของการจ้างงานเต็มที่ ณ ขณะนั้นกับผลิตภัณฑ์ประชาชาติเบื้องต้น (GNP) เป็นตัวชี้วัดการผลิตสินค้าและการบริการว่าเต็มที่หรือไม่ โดยพื้นฐานถ้าผลิตภัณฑ์ประชาชาติเบื้องต้นเพิ่มขึ้นเป็นผลมาจากจำนวนประชากรเพิ่มขึ้นทำให้รายได้ประชาชาติเพิ่มขึ้น ในทางตรงกันข้ามถ้าผลิตภัณฑ์ประชาชาติเบื้องต้นลดลงเป็นผลมาจากการจ้างงานไม่เต็มที่ทำให้รายได้ประชาชาติลดลง

3.การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

เศรษฐกิจสมัยใหม่เน้นการวัดความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยการขับเคลื่อนประเทศให้ใช้ศักยภาพภายในประเทศในการผลิตสินค้าและการบริการ วิเคราะห์ต้นทุนค่าเสียโอกาสในการพัฒนาประเทศ ในเชิงนโยบายหลักใหญ่ของทุกประเทศต้องทำให้ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศอัตราการเจริญเติบโตโดยประมาณ 4 เปอร์เซ็นต์ เพราะมีนัยยะส่งผลต่อการจ้างงานเต็มที่ การมีรายได้ ซึ่งภาครัฐจะต้องกระตุ้นทั้งภาครัฐวิสาหกิจ ภาคการลงทุนเอกชน ภาคการลงทุนรัฐบาลและการลงทุนของต่างประเทศ ในทางเศรษฐศาสตร์การวัดความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นตัวบ่งชี้ถึงความสามารถของประเทศนั้นๆ ว่าควรอยู่ในกลุ่มประเทศด้อยพัฒนา กลุ่มประเทศ

กำลังพัฒนา กลุ่มประเทศที่พัฒนา วัตถุประสงค์การมีรายได้ต่อหัวต่อคนต่อปีจากผลการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ความเป็นอยู่ที่มีมาตรฐาน สวัสดิการที่ดีขึ้น พร้อมกันนั้นยังเป็นฐานการต่อรองการค้าระหว่างประเทศในกลุ่มสมาชิกด้วยกัน

4.เสถียรภาพทางการเงิน

การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจถือว่าเป็นเป้าหมายที่แต่ละประเทศต้องการเพื่อก่อให้เกิดการเจริญก้าวหน้า แต่อย่างไรก็ตามเมื่อประเทศพัฒนาแล้วอีกหนึ่งประเด็นที่สำคัญคือ การรักษาเสถียรภาพทางการเงินในการสร้างความเชื่อมั่นในการบริโภค การลงทุนของสินค้าและบริการ ตลอดจนการถือเงินเพื่อใช้จ่ายใช้สอย อันเนื่องมาจากเมื่อมีการจ้างงานเต็มที่ทำให้ประชาชนมีรายได้เพิ่มมากขึ้น สามารถใช้จ่ายใช้สอยได้เพิ่มขึ้นแต่ทรัพยากรมีการผลิตไม่เพียงพอต่อความต้องการ ซึ่งส่งผลเกี่ยวข้องกับระดับราคาสินค้าและบริการสูงขึ้น อันเป็นผลทำให้เกิดภาวะเงินเฟ้อ ฉะนั้นแล้วการรักษาเสถียรภาพทางการเงินเป็นการสร้างความเชื่อมั่นในการบริโภคโดยเฉพาะผลกระทบเกิดกับประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนคงที่แต่ระดับราคาในการบริโภคสินค้าทั่วไปสูงขึ้น นักเศรษฐศาสตร์มองว่า การรักษาเสถียรภาพทางการเงินต้องมีการบูรณาการระหว่างนโยบายการคลังกับนโยบายการเงินให้มีความสมดุลกัน เนื่องจากนโยบายการคลัง ผู้ที่ขับเคลื่อนเป็นส่วนของภาครัฐบาล ในขณะที่นโยบายการเงิน ผู้ที่ขับเคลื่อนเป็นส่วนของธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งทั้ง 2 นโยบายต่างเป็นอิสระในการบริหารจัดการ ฉะนั้นแล้วเพื่อรักษาเสถียรภาพทางการเงินต้องมีทิศทางและนโยบายสอดคล้องกัน

5.สมดุลของดุลการชำระเงินและอัตราการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ

ระบบเศรษฐกิจสมัยใหม่เป็นระบบเศรษฐกิจแบบเปิด โดยมีการติดต่อค้าขายกับต่างประเทศเกี่ยวข้องกับการส่งออก นำเข้าของแต่ละประเทศ ถ้าประเทศนั้นไม่มีเสถียรภาพทางการเงินส่งผลต่อการส่งออก นำเข้าในการแข่งขันกับต่างประเทศ อาทิเช่น กรณีค่าเงินแข็งค่าเกินไป ทำให้การส่งออกเพื่อไปขายยังต่างประเทศลดลง เสียเปรียบทางการค้าระหว่างประเทศ หรือแม้กระทั่งค่าเงินอ่อนค่าจนเกินไปทำให้การนำเข้าสินค้าและบริการก็ต้องใช้ปริมาณเงินมาก การเปิดการค้าเสรีและเปิดประชาคมกลุ่มเศรษฐกิจอาเซียนทำให้การสร้างดุลการชำระเงินและระบบอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศมีบทบาทมากยิ่งขึ้น การแข่งขันทางการค้าโลกในปัจจุบันมีความเกี่ยวพันกันไปหมดแยกกันไม่ออก ดังนั้น แนวนโยบายเศรษฐกิจระหว่างประเทศในปัจจุบันนี้ ถือว่าประสบความสำเร็จ ต้องสร้างความได้เปรียบทางการค้าและการลงทุน

สรุป

1.ความสำคัญของเศรษฐศาสตร์มหภาคเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันเป็นการอธิบายถึงปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น พร้อมทั้งจะหาคำตอบอย่างมีเหตุและผลกับสิ่งที่เกิดขึ้น ถึงแม้เศรษฐศาสตร์มหภาคเป็นศาสตร์ที่เกิดขึ้นมาเพียงไม่นานและยังเป็นศาสตร์ที่ยังไม่สมบูรณ์ แต่ก็มีความสำคัญต่อการวางแผนนโยบายทางเศรษฐกิจในอนาคตของภาครัฐบาล ประเด็นหลักที่เศรษฐศาสตร์มหภาควิเคราะห์และอธิบายภาวะเศรษฐกิจจะครอบคลุมในเรื่องวัฏจักรธุรกิจ การจ้างงานเต็มที่ ผลผลิตมวลรวม ความเสถียรภาพทางการเงินและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ พัฒนาการของเศรษฐศาสตร์มหภาคเริ่มตั้งแต่สำนักคลาสสิก นีโอคลาสสิก ตลอดจนเห็นเป็นรูปธรรมชัดเจนของแนวคิดเศรษฐศาสตร์สำนักเคนส์ ถือว่าเป็นการปฏิวัติทางแนวคิดที่สำคัญ โดยเฉพาะเศรษฐศาสตร์มหภาค มีการให้ความสำคัญบทบาทของรัฐบาลในการแก้ปัญหาเศรษฐกิจ โดยเฉพาะการใช้นโยบายการคลังเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจและยังมีสำนักการเงินนิยมในการมองถึงอุปทานของเงินในระบบเศรษฐกิจที่ก่อให้เกิดทฤษฎีอุปสงค์ปริมาณเงินและระดับราคา

2.นิยามโดยทั่วไปของเศรษฐศาสตร์เกี่ยวกับการศึกษาพฤติกรรมมนุษย์ภายในสังคมในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจเพื่อจัดสรรทรัพยากรที่มีจำกัดให้เกิดผลิตสินค้าและบริการอย่างมีประสิทธิภาพในการสนองตอบความต้องการของมนุษย์ที่มีไม่สิ้นสุด โดยคำสำคัญประกอบด้วย 4 คำ คือ 1.กิจกรรมทางเศรษฐกิจ 2.การจัดสรรทรัพยากรที่มีจำกัด 3.ผลิตสินค้าและบริการอย่างมีประสิทธิภาพ 4.สนองตอบพฤติกรรมมนุษย์ที่ไม่จำกัด โดยในการศึกษาเศรษฐศาสตร์มีการแบ่งเป็น 3 ลักษณะใหญ่ๆ ด้วยกันประกอบด้วย การศึกษาลักษณะอนุमानหรือนิรนัย การศึกษาลักษณะอุปมานและการศึกษาลักษณะประวัติศาสตร์

3.การอธิบายภาวะเศรษฐกิจโดยทั่วไป แบบจำลองเป็นมาตรฐานในการวิเคราะห์ทางเศรษฐศาสตร์โดยสร้างเป็นสัญลักษณ์ สมการ ตาราง กราฟ เพื่อที่จะช่วยอธิบายตัวแปรทางเศรษฐกิจว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างไร โดยรูปแบบจำลองมีความสำคัญอย่างมีนัยยะในการกำหนดกรอบช่วงระยะเวลาทำการวิเคราะห์ของจากทฤษฎี มาตั้งเป็นข้อสมมติฐาน การกำหนดเป้าหมายทางเศรษฐกิจในส่วนภาคมหภาคถือว่ามีความสำคัญที่จะเกณฑ์ดัชนีชี้วัด โดยประเด็นหลักที่กำหนดคือ เป้าหมายการจ้างงานเต็มที่ถือว่าเป็นสาระสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ โดยภาครัฐมีเป้าหมายหลักในการแก้ปัญหาการว่างงานเพื่อให้เกิดการจ้างงานเต็มที่ ผลักดันศักยภาพในการผลิตสินค้าและบริการได้เต็มที่ การวัดความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ การรักษาเสถียรภาพทางการเงินในการสร้างความเชื่อมั่นในการบริโภค การลงทุนของสินค้าและบริการ ตลอดจนการถือเงินเพื่อใช้จ่ายใช้สอยและการสร้างดุลการชำระเงิน ระบบอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศเพื่อการแข่งขันทางการค้าโลก

คำถามทบทวน

1. เศรษฐศาสตร์มหภาคมีความสำคัญอย่างไรต่อกระบวนการวิเคราะห์ทางเศรษฐกิจของภาครัฐบาลให้อธิบายให้ชัดเจน

2. อธิบายถึงพัฒนาการแนวคิดของเศรษฐศาสตร์มหภาคของแต่ละสำนักต่างๆ ประกอบด้วยสำนักคลาสสิก สำนักเคนส์ และสำนักการเงินนิยม

3. เศรษฐศาสตร์มีความหมายอย่างกว้างๆ ทั่วไปเป็น “การศึกษาพฤติกรรมมนุษย์ภายในสังคมว่าด้วยกิจกรรมทางเศรษฐกิจในการจัดสรรทรัพยากรที่มีจำกัดเพื่อผลิตสินค้าและบริการอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อสนองตอบความพึงพอใจของมนุษย์ภายในสังคมที่ไม่สิ้นสุด” โดยคำนิยามดังกล่าวให้อธิบายคำสำคัญประกอบด้วย 4 คำ คือ

3.1 กิจกรรมทางเศรษฐกิจ

3.2 การจัดสรรทรัพยากรที่จำกัด

3.3 ผลิตสินค้าและบริการอย่างมีประสิทธิภาพ

3.4 ตอบสนองพฤติกรรมมนุษย์ที่ไม่จำกัด

4. เส้นเป็นไปได้อาจใช้ในการผลิตเป็นเส้นแสดงถึงอะไร ใช้ในการวิเคราะห์อย่างไร โดยให้สมมติตารางพร้อมภาพประกอบการอธิบาย

5. เศรษฐศาสตร์จุลภาคกับเศรษฐศาสตร์มหภาคเหมือนกันหรือไม่ อย่างไร อธิบายพร้อมเปรียบเทียบให้ชัดเจน

6. เศรษฐศาสตร์วิเคราะห์และเศรษฐศาสตร์นโยบายแตกต่างกันอย่างไร

7. ถ้าจะกล่าวว่าปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจเกี่ยวกับการผลิตอะไร ผลิตอย่างไรและผลิตเพื่อใครเป็นปัญหาที่ไม่สามารถแก้ปัญหาคือพื้นฐานดังกล่าวได้เป็นเฉพาะประเทศที่ล้าหลัง ท่านคิดว่าเป็นจริงหรือไม่ อธิบาย

8. การศึกษาเศรษฐศาสตร์ทั่วไปมีหลักการศึกษแบ่งเป็น 3 ลักษณะใหญ่ๆ ประกอบด้วย 1. การศึกษาลักษณะอนุमानหรือนิรนัย 2. การศึกษาลักษณะอุปมาน 3. การศึกษาลักษณะประวัติศาสตร์ โดยให้อธิบายเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างการศึกษาลักษณะทั้ง 3 ลักษณะว่าแตกต่างกันอย่างไร

9. ให้สมมติกระบวนการสร้างแบบจำลองตามแนวคิดของนักเศรษฐศาสตร์ โดยมีการยกตัวอย่างพร้อมทั้งอธิบายอย่างละเอียด

10. สาเหตุใดการวิเคราะห์เศรษฐศาสตร์จึงจำเป็นต้องมีเครื่องมือขั้นพื้นฐานประกอบด้วย ฟังก์ชัน กราฟ ความชัน ค่าสูงสุดและค่าต่ำสุด